

EUROOPAN PARLAMENTTI

2014 - 2019

Teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta

2014/2256(INI)

20.4.2015

LAUSUNTO

teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnalta

oikeudellisten asioiden valiokunnalle

tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22. toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY täytäntöönpanosta (2014/2256(INI))

Valmistelija: José Blanco López

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta pyytää asiasta vastaavaa oikeudellisten asioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. pitää tärkeänä Euroopan kulttuurista monimuotoisuutta, joka tarjoaa sisämarkkinoilla pikemmin mahdollisuuksia kuin esteitä, ja korostaa, että Euroopan kulttuuriala ja luovat toimialat ovat talouskasvun, innovoinnin ja työpaikkojen luomisen moottori unionissa, koska ne työllistävät yli 7 miljoonaa henkeä ja muodostavat yli 4,2 prosenttia unionin BKT:stä; tähdentää, että kulttuurialalla ja luovilla toimialoilla syntyi työpaikkoja myös vuosien 2008–2012 talouskriisin aikana ja niillä on ollut tärkeä rooli unionin kilpailukyvyn parantamisessa; painottaa, että verkkoon on luotu uusia liiketoimintamalleja ja innovatiivisia palveluja;
2. painottaa, että kulttuuri ja luovat sisällöt verkossa edistävät keskeisellä tavalla informaatioyhteiskunnan ja informaatioteknologioiden kehitystä ja lisäävät digitaaliseen infrastruktuuriin ja palveluihin tehtäviä investointeja, jotka siten vahvistavat innovointia, kasvua ja luovuutta;
3. korostaa, että tekijänoikeus ja lähioikeudet muodostavat oikeudellisen kehyksen Euroopan kulttuurialalle ja luoville toimialoille ja toimivat perustana, joka mahdollistaa talouskasvun tuottamisen, kilpailukyvyn, työllistymisen, luovuuden ja innovoinnin mainituilla aloilla; korostaa, että alan tuottavuuden kasvu jatkuu, ja painottaa, että nykyinen hajanainen ja vanhentunut järjestelmä haittaa Euroopan digitaalisten sisämarkkinoiden täysipainoista kehittymistä ja toimivuutta;
4. pitää myönteisenä unionin kansalaisten osoittamaa suurta kiinnostusta ja myös heidän panostaan komission julkiseen kuulemiskierrokseen EU:n tekijänoikeussääntöjen uudelleentarkastelusta;
5. korostaa, että tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien olisi muodostettava tasapainoinen oikeudellinen kehys Euroopan kulttuurialalle ja luoville toimialoille talouskasvun tuottamiseksi ja työllistämiseksi; painottaa kuitenkin, että nykyinen hajanainen ja vanhentunut maksujärjestelmä aiheuttaa suuria ongelmia Euroopan digitaalisten sisämarkkinoiden kehitykselle ja uhkaa siten kasvua ja talouskehitystä;
6. korostaa, että tekijänoikeus ja lähioikeudet muodostavat oikeudellisen kehyksen Euroopan kulttuurialalle ja luoville toimialoille ja toimivat perustana, joka mahdollistaa talouskasvun tuottamisen ja työllistymisen mainituilla aloilla; korostaa, että vaikka kulttuurialan ja luovien toimialojen tuottavuus kasvaa edelleen, alan oikeudenhaltijoiden tulot ovat vähentymässä;
7. korostaa, että tekijänoikeus ja lähioikeudet muodostavat oikeudellisen kehyksen Euroopan kulttuurialalle ja luoville toimialoille sekä koulutus- ja tutkimusalalle ja alalle, joka hyötyy näiden oikeuksien poikkeuksista ja rajoituksista, ja toimivat perustana näiden alojen toiminnalle ja työllisyydelle;

8. katsoo, että tekijänoikeus ja lähioikeudet ovat oikeuksia, joille kaikki luovat toimialat ja niihin liittyvä arvoketju perustuvat; kehottaa siksi komissiota tukemaan ja suojelemaan tekijöiden tekijänoikeuksia, jotta luovat toimialat voivat kukoistaa Euroopassa;
9. pitää myönteisenä, että komissio on sitoutunut Euroopan digitaalistrategian edelleen kehittämiseen, johon kuuluu myös tavoite tekijänoikeussääntöjen nykyaikaistamisesta; toteaa, että direktiiviä 2001/29/EY on tarkasteltava uudelleen, jotta voidaan varmistaa tekijöiden, esittäjien ja muiden oikeudenhaltijoiden oikeudenmukaiset korvaukset, kyseisten oikeuksien asianmukainen suojelu ja oikeudenmukainen tasapaino Euroopan kulttuuritalouden eri toimijoiden (pk-yritykset, kuluttajat, käyttäjät, luojat ja oikeudenhaltijat) välillä digitaalisella aikakaudella, sekä mukautua jatkuvasti kehittyvään teknologiseen ympäristöön, joka muuttaa käyttäjien käyttäytymistä ja luo sekä mahdollisuuksia että haasteita; katsoo, että tällaisessa uudelleen tarkastelussa olisi huolehdittava tarvittavasta oikeudellisesta selvyydestä ja vakaudesta ja oikeusvarmuudesta sekä joustavuudesta, jota tarvitaan investointien ja kasvun edistämiseen luovilla toimialoilla ja kulttuurialalla; katsoo, että samalla on poistettava oikeudellista epävarmuutta ja epä johdonmukaisuutta aiheuttavat kohdat, jotka haittaavat digitaalisten sisämarkkinoiden toimintaa; edellyttää myös sitoutumaan lujasti periaatteeseen, jonka mukaan sähköistä kaupankäyntiä koskeva direktiivi 2000/31/EY käsitellään yhdenmukaisuuden vuoksi uudelleen mahdollisimman pian; katsoo, että yhtenä uudelleentarkastelun tärkeimmistä tavoitteista olisi oltava tekijänoikeuksien uudenaikaistaminen, jotta helpotetaan palvelujen ja sisällön rajatylittävää saatavuutta säilyttäen samalla teollis- ja tekijänoikeuksien korkeatasoinen suoja, joka edistää kehitystä ja kulttuurista monimuotoisuutta;
10. korostaa, että nykyisten tekijänoikeussääntöjen nykyaikaistaminen on oleellinen osa digitaalitaloutta;
11. tähdentää, että luovuutta ja teknologista edistystä koskevat innovaatiot voivat vaikuttaa huomattavasti ihmisten elämään, kun erilaiset ryhmät voivat kommunikoida luovalla tavalla ja toimia yhteistyössä ja siten parantaa luovien ihmisten olemassa olevia taitoja ja tuoda lisäarvoa; katsoo, että tämä edistää kilpailukykyä, työllisyyttä ja innovointia kaikkialla Euroopassa;
12. toteaa, että tekijänoikeuksia loukkaava kaupallinen toiminta on vakava uhka digitaalisten sisämarkkinoiden toiminnalle ja moninaisen kulttuurisisällön ja luovan sisällön laillisen tarjonnan kehittymiselle verkossa;
13. kehottaa komissiota arvioimaan erilaiset yksityiset selviytymismekanismit Euroopassa ottaen huomioon maksujen tehokkuus ja avoimuus ja muutokset yksityisen kopioinnin käytössä; katsoo, että komission olisi käsiteltävä yksityisten kopiointimekanismien monia eri muotoja, jotta varmistetaan tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla, kohtuulliset korvaukset luovasta sisällöstä ja kulttuurisisällöstä ja helpotetaan uusien ja innovatiivisten liiketoimintamallien kehitystä;
14. tähdentää, että unionin tekijänoikeuslainsäädännön uudistamisella olisi edelleen vahvistettava Euroopan kulttuurialaa ja luovia toimialoja parantamalla oikeusvarmuutta digitaalisessa ympäristössä kaikkien asianomaisten osalta, mukaan lukien oikeudenhaltijat, yritykset ja käyttäjät, sekä luomalla kannustimia innovoiville

verkkolisenssijärjestelmille ja uusille sisällön verkkojakelua koskeville liiketoimintamalleille, minkä johdosta ala voisi hyötyä digitaalisesta vallankumouksesta ja samalla säilyttää tasapuolisen arvoketjun;

15. muistuttaa, että tekijänoikeusjärjestelmän yhtenä päänäkökohtana ovat tekijänoikeuden rajaamiseen ja tekijänoikeutta koskeviin poikkeuksiin liittyvät odotukset ja että myös laitokset, jotka hyödyntävät tekijänoikeuden poikkeuksia ja rajoituksia, osallistuvat huomattavalla tavalla EU:n talouskasvuun, innovointiin ja työpaikkojen luomiseen; kehottaa komissiota ehdottamaan poikkeuksia ja rajoituksia koskevaa yhdenmukaistettua kehystä, jolla puututaan hajanaisiin markkinoihin, parannetaan oikeusvarmuutta ja edistetään tekijänoikeudella suojatun sisällön saatavuutta rajojen yli, saadaan aikaan yhtäläinen oikeus kulttuuriseen monimuotoisuuteen kaikkialla EU:ssa ja vastataan kuluttajien odotuksiin; muistuttaa, että kun jäsenvaltiot säätävät poikkeuksista ja rajoituksista, niiden olisi varmistettava, että ne eivät ole ristiriidassa työn tai aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja; vaatii arvioimaan uudelleen tutkimus- ja koulutustarkoituksiin liittyviä poikkeuksia, mikä kattaisi koulutus- tai tutkimustoiminnan, joka liittyy kansallisten viranomaisten tunnustamaan tai kansallisessa lainsäädännössä tunnustettuun kouluun tai oppilaitokseen tai sisältyy koulutus- tai tutkimusohjelmaan; kehottaa komissiota etsimään tapoja, joilla yleiset kirjastot ja tutkimuskirjastot voivat käyttöpaikasta riippumatta lainata kirjoja yleisölle digitaalisessa muodossa henkilökohtaiseen käyttöön varmistaen samalla oikeudenmukaisen korvauksen oikeudenhaltijoille;
16. kehottaa hyväksymään pakollisen poikkeuksen, jolla yleisille ja tutkimuskirjastoille annetaan oikeus lainata kirjoja yleisölle digitaalisissa muodoissa henkilökohtaiseen käyttöön käyttöpaikasta riippumatta;
17. toteaa, että direktiivin 2001/29/EY asianmukainen mukauttaminen digitaaliaikaan voi synnyttää uutta yrittäjyyttä ja uusia liiketoimintamalleja ja siten edistää innovointia ja työllisyyttä;
18. kehottaa komissiota tutkimaan mahdollisuutta lyhentää huomattavasti tekijänoikeuksien suojan yhdenmukaistettujen voimassaoloaikojen kestoa uuden kauppapolitiikkaa koskevan asialistan puitteissa;
19. korostaa sopimusvapauden merkitystä kaikille oikeudenhaltijoille, joiden pitäisi voida vapaasti käyttää oikeuksiaan; pitää tarpeellisena kehittää näyttöön perustuva oikeudellinen kehys ottaen huomioon kaikkien asianomaisten sidosryhmien kokemus, samalla kun myös lujitetaan luovan työn tekijöiden neuvottelu- ja sopimusasemaa muihin oikeuksien omistajiin ja välittäjiin nähden;
20. ehdottaa palveluntarjoajien ja välittäjien vastuun tarkastelua, jotta voidaan selkiyttää niiden tekijänoikeuksiin liittyvää oikeudellista asemaa ja vastuuta, taata, että kaikkialla luovassa prosessissa ja toimitusketjussa noudatetaan asianmukaista huolellisuutta, ja varmistaa tekijöille ja oikeudenhaltijoille oikeudenmukainen korvaus unionissa;
21. katsoo, että tekijänoikeuksien kattavan uudistuksen yhteydessä on otettava käyttöön myös toimia, joilla lisätään digitaalisen sisällön rajatylittävää tarjontaa ja saatavuutta, kuten esimerkiksi uusia säännöksiä kuluttajansuojasta, sähköisen kaupan kehityksestä, alv-

prosenttien lähentämisestä ja digitaalisten verkkojen tehostamisesta;

22. pitää tarpeellisenä tarjota kulttuuria vaaliville laitoksille selkeä ja ajantasaistettu kehys, joka antaa kirjastoille mahdollisuuden sähköiseen lainaamiseen, ja kirjastoille, arkistoille ja museoille mahdollisuuden tarjota verkossa suojattuja teoksia, jotka eivät enää ole kaupallisessa jakelussa;
23. katsoo, että kansalaisten olisi voitava saada ja ostaa verkossa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevaa sisältöä ja että verkkosisällön saatavuuden rajoittaminen käyttäjien sijainnin perusteella haittaa digitaalisten sisämarkkinoiden kehittymistä; pitää direktiivin 2014/26/EU mukaista monta aluetta kattavaa oikeuksien lisensiointia myönteisenä esimerkkinä hajanaisia sisämarkkinoita varten kehitetystä ratkaisusta; kannustaa kehittämään kulttuurisesta monimuotoisuudesta huolehtien tasapainoisia, joustavia ja markkinavetoisia ratkaisuja nykyisiin esteisiin, jotka koskevat tuotteiden ja palvelujen saatavuutta yli rajojen, esimerkiksi kehittämään mekanismeja, joilla turvataan laillisesti hankitun ja saataville asetetun audiovisuaalisen sisällön siirrettävyys rajojen yli;
24. katsoo, että käytäntö, jossa verkkosisällön saatavuutta rajoitetaan käyttäjien sijainnin perusteella, vaikka kyseiset käyttäjät olivat aiemmin maksaneet kyseisen sisällön käytöstä, haittaa verkkojen toimintaa ja estää digitaalisten sisämarkkinoiden kehittymistä;
25. huomauttaa, että tekniikan nopea kehitys ja liiketoimintamallien muuttuminen digitaalisilla markkinoilla edellyttävät tekijänoikeutta koskevaa teknologianeutraalia lainsäädäntökehystä; korostaa, että tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien suoja on kunnioitettava sekä verkossa että verkon ulkopuolella, ja toteaa myös, että digitaalinen ympäristö ei ole sama kuin analoginen, ja korostaa, että olisi tarkoin tutkittava poikkeusten ja rajoitusten luetteloa ja harkittava, tarvitaanko tämän takia tekijänoikeuksien lisäsuojaa tai vaihtoehtoja suoja, jotta voidaan edistää talouskasvua ja kilpailukykyä ja saattaa loppuun digitaaliset sisämarkkinat;
26. panee merkille alueellisten lisenssien merkityksen EU:ssa erityisesti sellaisen audiovisuaali- ja elokuvatuotannon yhteydessä, joka perustuu etupäässä lähetystoiminnan harjoittajien ennako-osto- tai ennakkorahoitusjärjestelmiin;
27. korostaa, että digitaaliset maksut olisi tehtävä entistä avoimemmiksi ja optimoitava oikeudenhaltijoiden ja kuluttajien oikeuksien turvaamiseksi ja ottaen huomioon 26. heinäkuuta 2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/26/EU tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista ja usean valtion alueen kattavasta musiikkiteosten oikeuksien lisensioinnista verkkokäyttöä varten sisämarkkinoilla;
28. kehottaa komissiota tarkastelemaan ja ehdottamaan ratkaisuja tekstin ja datan automaattisia analysointimenetelmiä varten (tekstin ja datan louhinta) tieteellisiin ja etenkin ei-kaupallisiin tarkoituksiin edellyttäen, että on jo saatu lupa teoksen lukemiseen ja että on otettu huomioon vaihtoehdot, kuten eräissä jäsenvaltioissa jo kehitetty lisenssijärjestelmä, millä pyritään siihen, että tutkijat kykenisivät säilyttämään Euroopan kilpailukykyedun globaalissa ympäristössä;
29. korostaa, että ohjelmistojen suurempaa yhteentoimivuutta erityisesti ohjelmistojen ja

päätelaitteiden osalta on edistettävä, sillä yhteentoimivuuden puute haittaa innovointia, vähentää kilpailua ja vahingoittaa kuluttajaa; katsoo, että yhteentoimivuuden puute johtaa jonkin tietyn tuotteen tai palvelun hallitsevaan markkina-asemaan, mikä vuorostaan rajoittaa kilpailua ja unionin kuluttajien valinnanvaraa;

30. panee merkille, että internetin peiton laajentuminen on antanut sysäyksen teosten uudenlaisten käyttömuotojen kehittymiseen; kehottaa ottamaan käyttöön asianmukaisia korvausjärjestelyjä oikeudenhaltijoille digitaalisessa ympäristössä ja varmistamaan, että kansalaisilla on mahdollisuus saada kulttuurihyödykkeitä ja -tietoa;
31. kehottaa komissiota tutkimaan toissijaisuusperiaatetta täysimääräisesti kunnioittaen, ovatko nykyiset toimenpiteet, joilla varmistetaan oikeudenhaltijoille oikeudenmukainen korvaus jäljennöksistä, joita luonnolliset henkilöt ovat tehneet yksityiskäyttöön, ajan tasalla ja tehokkaita;
32. kannustaa kirjastoja ja arkistoja tekemään oikeudenhaltijoiden kanssa vapaaehtoisia sopimuksia, jotka antaisivat kirjastoille ja arkistoille mahdollisuuden täyttää julkisen tehtävänsä digitaaliyhteiskunnassa, kunnioittaen samalla oikeudenhaltijoiden oikeuksia;
33. painottaa, että kaikissa lainsäädännön muutoksissa tällä alalla on taattava kaikille ja erityisesti vammaisille henkilöille mahdollisuus käyttää tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattuja tuotteita ja palveluja ja että muutoksissa olisi siten varmistettava sopeutuminen digitaaliseen ympäristöön; toteaa, että vammaisten käyttäjien kyvyttömyys ostaa sisältöä soveltuvassa muodossa voi muodostaa kaupankäynnin esteen yrityksille ja supistaa myös eri jäsenvaltioissa saatavilla olevaa kulttuurista tuotosta ja sisältötarjontaa; kehottaa unionia ratifioimaan julkaistujen teosten saatavuuden helpottamista sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi koskevan Marrakechin sopimuksen, jossa määrätään muuta kuin kaupallista käyttöä koskevasta vammaisia henkilöitä hyödyttävästä pakollisesta poikkeuksesta, joka liittyy suoraan vammaisuuteen siinä määrin, kuin tietty vamma tällaista poikkeusta edellyttää;
34. toteaa, että tekijänoikeus on ainoastaan niin tehokas kuin sen suojaamiseksi käyttöön otetut täytäntöönpanotoimenpiteet, ja katsoo siksi, että tekijänoikeuden on oltava vahva, jos sillä aiotaan varmistaa, että Euroopan kulttuuriala ja luovat toimialat voivat kukistaa ja suojella innovointia;
35. kehottaa komissiota ottamaan tekijänoikeusjärjestelmän uudelleen tarkastelussa huomioon internetissä nopeasti yleistyvän luovien teosten käytön käyttäjien luomissa sisällöissä ja sosiaalisen median foorumeilla ja sen, että on tärkeää parantaa käyttäjien tietoja kaikkien niiden velvoitteista, jotka tietoisesti tarjoavat hyperlinkkejä luvanvastaiseen sisältöön tai linkkejä, joilla kierretään maksumuureja; toteaa, että kaikissa uusissa ehdotuksissa olisi pyrittävä suojelemaan teollis- ja tekijänoikeuksia ja loppukäyttäjiä samalla, kun edistetään dynaamista internetiä siten, että teknologia ja internetyhteys voivat jatkossakin parantaa yksityishenkilöiden mahdollisuuksia innovointiin ja luomiseen; katsoo, että komissio voisi myös ehdottaa "vapaasti käytettävissä olevien" teosten oikeudellista määritelmää ja varmistaa, että tällaisia teoksia suojellaan yksityiseltä anastamiselta joko digitalisoimalla tai muulla tavoin;
36. panee huolestuneena merkille, että tekijänoikeuksilla suojattujen teosten hyödyntämisellä

digitaalitaloudessa luotu arvo ei jakaudu oikeudenmukaisesti oikeudenhaltijoille ja että tämä johtuu muun muassa palveluntarjoajien verotusjärjestelmästä; kehottaa komissiota tutkimaan tämän internetin välittäjien hyväksi tapahtuvan arvonsiirron laajuuden ja vaikutuksen;

37. kehottaa komissiota transatlanttista kauppaa- ja investointikumppanuutta koskevien neuvottelujen yhteydessä jatkamaan vuoropuhelua ja yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa niiden tekijänoikeuksia koskevista lainsäädäntökehyksistä, jotta voidaan käsitellä potentiaalisia markkinoillepääsyn ja kaupan esteitä;
38. kehottaa komissiota mukauttamaan ja yhdenmukaistamaan analogisen ympäristön sääntelykehyksessä sovitut poikkeukset ja rajoitukset digitaaliseen ympäristöön ja erityisesti pilvipalveluteknologiaan;
39. katsoo, että EU:ssa olisi pyrittävä yhteisin toimin torjumaan tekijänoikeuden loukkauksia, jotta voidaan varmistaa tekijänoikeuden suoja ja oikeudenmukainen korvaus; korostaa, että kuluttajia on valistettava tekijänoikeuden ja lähioikeuksien loukkaamisen seurauksista, ja edellyttää asianmukaista ratkaisua, jolla varmistetaan, että kukaan ei saa voittoa tekijänoikeuden loukkaamisesta;
40. muistuttaa, että julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä 26. kesäkuuta 2013 annetussa direktiivissä 2013/37/EU säädetään yhteisestä lainsäädäntökehystä julkisen sektorin hallussa olevan tiedon unionin laajuisille markkinoille ja direktiivi sisältää myös säännöksiä avoimuudesta ja kilpailusta;

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

Hyväksytty (pvä)	14.4.2015
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 47 -: 11 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Jerzy Buzek, Soledad Cabezón Ruiz, Philippe De Backer, Christian Ehler, Peter Eriksson, Fredrick Federley, Adam Gierek, Theresa Griffin, András Gyürk, Roger Helmer, Hans-Olaf Henkel, Dawid Bohdan Jackiewicz, Kaja Kallas, Barbara Kappel, Seán Kelly, Jeppe Kofod, Miapetra Kumpula-Natri, Janusz Lewandowski, Ernest Maragall, Edouard Martin, Csaba Molnár, Nadine Morano, Dan Nica, Aldo Patriciello, Morten Helveg Petersen, Miroslav Poche, Miloslav Ransdorf, Michel Reimon, Herbert Reul, Paul Rübig, Algirdas Saudargas, Jean-Luc Schaffhauser, Neoklis Sylikiotis, Antonio Tajani, Dario Tamburrano, Patrizia Toia, Evžen Tošenovský, Claude Turmes, Miguel Urbán Crespo, Vladimir Urutchev, Adina-Ioana Vălean, Kathleen Van Brempt, Henna Virkkunen, Martina Werner, Hermann Winkler, Anna Záborská, Flavio Zanonato
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Pascal Arimont, José Blanco López, Simona Bonafè, Lefteris Christoforou, Cornelia Ernst, Eugen Freund, Michèle Rivasi, Pavel Telička, Marco Zullo
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Daniela Aiuto, Stanisław Ożóg